

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 420/2025-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED] zastúpených JUDr. Dušanom Szabóom, advokátom, Hlavná 799/63, Kráľovský Chlmec, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/136/04 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/136/04 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Michalovce **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 10C/136/04 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume každému po **5 000 eur**, ktoré im **j e** Okresný súd Michalovce **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Michalovce **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **1 934,84 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 420/2025-25 z 26. augusta 2025 bola prijatá na ďalšie konanie ústavná sťažnosť sťažovateľov, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/136/2004. Sťažovatelia žiadajú, aby im ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume každému po 13 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou doručenu okresnému súdu 8. júla 2004 ako dedičia zo závetu po poručiťke [REDAKOVANÉ] (ďalej len „poručiťka“) domáhali vydania bezdôvodného obohatenia proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), druhej manželke pozostalého manžela poručiťky, ktorá užívala sporné nehnuteľnosti tvoriace podielové spoluvlastníctvo poručiťky a jej manžela, ktorý sa po smrti poručiťky stal manželom žalovanej. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 10C/136/2004-116 z 25. novembra 2008, ktorý bol na odvolanie sťažovateľov zrušený uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Co/63/2009-137 z 18. februára 2010. Konanie bolo v rokoch 2010 až 2023 prerušené. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v napadnutom konaní nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté a vo veci bol určený termín pojednávania na 5. september 2025.

3. Sťažnostná argumentácia je založená na tvrdenom porušení označených práv zbytočnými priet'ahmi okresného súdu v napadnutom konaní, ktorého dĺžku považujú sťažovatelia za extrémnu. Sťažovatelia detailne zrekapitulovali doterajší priebeh napadnutého konania, pričom poukázali na viaceré časové úseky nečinnosti, resp. nesústredeného postupu okresného súdu. Za najvýraznejší prejav nesústredenosti považujú sťažovatelia rozsudok okresného súdu, pričom v tomto kontexte odkázali na obsah zrušujúceho uznesenia krajského súdu.

4. Prerokovaná vec nie je podľa sťažovateľov právne zložitá, pretože výklad a používanie platnej právnej úpravy sú stabilizované v judikatúre vyšších súdov. Sťažovatelia tvrdia, že zákonný sudca napriek prehnanému počtu súdnych pojednávanií ani v jednom prípade nezabezpečil splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Sťažovatelia spochybňujú efektívnosť vykonania jednotlivých dôkazov, vedenia vykonaných súdnych pojednávanií, resp. dôvodnosť prerušenia konania, ktoré bolo prerušené v rokoch 2010 až 2023 neprímerane dlho bez zákonných dôvodov.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

5. Predseda okresného súdu na margo zrušujúceho uznesenia krajského súdu, ktorého obsahom argumentovali sťažovatelia, uviedol, že z neho selektívne vyberali časti, ktoré mali byť v prospech ich ústavnej sťažnosti. Tvrdí, že o ich žalobe nebolo možné rozhodnúť pred právoplatným ukončením dedičského konania, čo bolo dôvodom prerušenia dedičského konania. V tomto kontexte sú irelevantné námietky o spôsobe, akým sudca o prerušení konania rozhodol. Predseda okresného súdu zastáva názor, že pred definitívnym vyriešením otázky vecnej aktívnej legitímácie sťažovateľov nemalo pre konanie význam vykonávať navrhnuté dôkazy, pretože by znamenali zbytočné trovy konania v prípade, ak by aktívna legitímácia sťažovateľov nebola preukázaná. Predseda okresného súdu taktiež zrekapituloval priebeh dedičského konania, ktoré bolo dôvodom prerušenia napadnutého konania.

6. Ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať sťažovateľov na zaujatie stanoviska k vyjadreniu, keďže jeho obsah nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej esenciálnej podstate (porušenie označených práv).

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením nimi označených práv podľa ústavy a dohovoru je založená na existencii zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, ktoré mali vzniknúť pri nekonaní, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

9. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo zabezpečením takého postupu v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť vychádza najmä z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

11. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Existencia konaní, ktoré možno považovať za súvisiace (konanie o neplatnosť závetu, dedičské konanie), má za následok priznanie určitého stupňa skutkovej zložitosti prerokovanej veci, nie je však sama osebe v plnom rozsahu spôsobilá ospravedlniť jeho excesívnu dĺžku ani „zlegitimizovať“ nesústredený postup okresného súdu.

12. Pri hodnotení správania sťažovateľov ústavný súd konštatuje, že zo súdneho spisu nezistil osobitnú okolnosť, z ktorej by vyplynulo, že celková dĺžka napadnutého konania bola vo významnej miere negatívne ovplyvnená správaním, resp. procesnými úkonmi sťažovateľov. Sťažovatelia síce boli v konaní aktívni, no napriek skutočnosti, že v priebehu 20-ročného trvania sporu predkladali súdu kvantitatívne obsiahlejšie vyjadrenia, ich procesná aktivita sama osebe nemala na dĺžku konania zásadný vplyv.

13. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Ústavný súd už na úvod konštatuje, že už samotná skutočnosť, že vec nebola právoplatne skončená ani po viac ako 20 rokoch od podania žaloby, aj pri rešpektovaní faktu, že konanie bolo 13 rokov prerušené, nie je zlučiteľná s obsahom práv, ktorých porušenie sťažovatelia namietajú vo svojej ústavnej sťažnosti, a je dostačujúca na vyslovenie ich porušenia.

14. Ústavný súd osobitne k prerušeniu konania uvádza, že pri fakultatívnom prerušení konania si konajúci súd musí uvedomiť a najmä zvážiť, či prerušenie konania prispeje (alebo je dokonca predpokladom) k spravodlivému rozhodnutiu vo veci (t. j. k naplneniu dikcie čl. 46 ods. 1 ústavy) a tento dôvod prerušenia konania tak preváži nad záujmom na postupe bez zbytočných priet'ahov, ktorý je rozhodnutím o prerušení konania dotknutý. Pri fakultatívnom prerušení konania (na rozdiel od obligatórneho podľa § 162 CSP) je to práve konajúci súd, ktorý vyvažuje jednotlivé záujmy stojace pri prerušení konania proti sebe – záujem na spravodlivom rozhodnutí veci a záujem na konaní bez zbytočných priet'ahov. Je pravdou, že samotný Civilný sporový poriadok počíta s takým „priet'ahom“ v konaní spočívajúcim v možnom prerušení konania s cieľom vyriešiť otázku, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. Takýto „priet'ah“, resp. odôvodnenú realizáciu takého fakultatívneho úkonu konajúceho súdu podľa § 164 CSP, nemožno potom považovať za zbytočný, ale za zákonom predpokladaný a v prípade riadneho odôvodnenia jeho realizácie neporušujúci právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na pojednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Prihliadajúc na už uvedené, ústavný súd preskúmal postup okresného súdu, po ktorého dôkladnej analýze konštatuje, že aj s prihliadnutím na špecifiká týkajúce sa prerušenia konania ho nemožno hodnotiť ako efektívny. V celom priebehu konania došlo k prerušeniu konania z dôvodu dvoch súvisiacich a súbežne vedených súdnych konaní. Okresný súd konanie prvýkrát prerušil uznesením z 25. októbra 2005, a to do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Košice-okolie, ktorého predmetom bola neplatnosť závetu. Okresnému súdu bolo oznámené právoplatné skončenie daného konania (konanie bolo právoplatne skončené 12. 12. 2005, pozn.) žalobcami 20. apríla 2006, no okresný súd nariadil pojednávanie až 22. septembra 2006, teda po 5 mesiacoch nečinnosti. Pojednávanie sa uskutočnilo 20. októbra 2006, na ktorom súd konanie prerušil až do právoplatného skončenia dedičského konania vedeného pod sp. zn. D 994/1990.

16. V nasledujúcom období okresný súd, reagujúc na návrh žalobcov zo 7. júna 2007, vydal 6. júla 2007 predbežné opatrenie, ktoré bolo uznesením krajského súdu č. k. 1Co/10/08-97 z 31. januára 2008 zmenené tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia bol zamietnutý.

17. Po rozhodnutí krajského súdu sa uskutočnili tri pojednávania (24. 6. 2008, 21. 10. 2008 a 25. 11. 2008), pričom na pojednávaní uskutočnenom 25. novembra 2008 bol vyhlásený rozsudok, ktorým súd žalobu zamietol. Na podklade odvolania sťažovateľov bol rozsudok zrušený uznesením

krajského súdu sp. zn. 6Co/63/2009 z 18. februára 2010. Krajský súd v ňom síce poukázal na potrebu prerušenia konania do právoplatného skončenia dedičského konania, avšak zároveň uviedol, že ak účastníci navrhli ďalšie dôkazy na preukázanie ich tvrdení, okresný súd ich má vykonať a vyčkať na rozhodnutie v dedičskej veci. Zrušenie rozsudku z procesných dôvodov považuje ústavný súd za prejav neefektívneho postupu okresného súdu.

18. Okresný súd síce v zmysle rozhodnutia krajského súdu konanie 30. apríla 2010 prerušil, avšak jeho postup v nasledujúcom období nemožno hodnotiť ako efektívny, keďže od prerušenia konania až do 4. januára 2023, teda počas obdobia takmer 13 rokov, jeho procesné úkony spočívali v sporadickom dopyte (v priemere 2 dopyty za rok, pozn.) na Okresnom súde Košice-okolie na stav dedičského konania. Čo sa týka súčasnosti, nemožno súhlasiť s názorom predsedu okresného súdu, že stále existuje dôvod prerušenia konania z dôvodu podania mimoriadneho opravného prostriedku, o ktorom nebolo dovolacím súdom aj v dôsledku zásahu ústavného súdu (nález sp. zn. II. ÚS 536/2024) právoplatne rozhodnuté. Dedičské konanie bolo právoplatne skončené uznesením krajského súdu sp. zn. 2CoD/5/2021 z 9. júna 2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť 13. augusta 2022, čím odpadla prekážka prerušenia konania a polemika okresného súdu o možnom výsledku dovolacieho konania nie je spôsobilá ospravedlniť zbytočné prietahy zo strany okresného súdu, ku ktorým v súčasnosti v dôsledku „vyčkávania“ okresného súdu na výsledok dovolacieho konania dochádza.

19. S poukazom na celkovú excesívnu dĺžku napadnutého konania, ktorá bola poznamenaná nečinnosťou i neefektívnym postupom zo strany okresného súdu, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd aj s prihliadnutím na špecifiká posudzovania zbytočných prietahov pri prerušení konania nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Vzhľadom na to, že konanie dosiaľ nebolo právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby konal v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

21. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva. Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd považoval v okolnostiach danej veci za primerané priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie v sume každému po 5 000 eur, ktoré im je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.
Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania v sume 1 934,84 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2025 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2025 v sume 14,84 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo pri 3 sťažovateľoch aj s príslušnou daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 1 934,84 eur. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu